

№ 73 (124).

Вільня, Субота 8 Каstryчніка 1927 г.

Год III.

СЯЛІАНСКАЯ НІВА

Няхай жыве Беларускі Народ!

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:
ВІЛЬНЯ, ЗАВАЛЬНАЯ 6. (Wilno, Zawalna 6).
Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 гадзін апрача сьвята.
Рэдактар прыемае ад 12 да 2 гадз.

Зямля Сялянству бяз выкупу!

Падпіска:
на адзін месяц — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал.,
на 6 месяцаў 4 зал., на год — 8 зал.
Для заграніцы удава даражай.
Аплаты надрукаванага залежыць ад рэдакцыі
ВЫХОДЗЕ У СЕРАДУ І СУБОТУ.

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

Жыхары М. Горадні, Беларусы работнікі і інтэлігэнцыя! Галасуйце за съпісак № 12

Нацыяналізм і інтэрнацыяналізм.

Пасол А. Пашчук, адзін з лепшых дзеячоў камуністычнага руху ў Польшчы, на гэтых днях выступіў з соймавай камуністычнай фракцыі. Гэта выступленне знайшло шырокі адголос на толькі сярод украінскіх, але і сярод іншых палітычных груп.

Пакіданье камуністычных пазыцыяў, належыць да гэтак рэдкіх выпадкаў, што крок гэтых трэба ўважаць за вынік глыбокай унутранай барацьбы і актам нязвычайнай грамадзкай адвагі.

Ніжэй падаем гутарку карэспандэнта газеты „Діло“ з паслом Пашчуком.

— Насколько камэнтары польскай прэсы да весткі аб Вашым выхадзе з соймавай камуністычнай фракцыі адпавядаюць праўдзе?

— Што датычыць кароткіх запекаў у „Рабочніку“ і іншых варшаўскіх польскіх газетах ад 16-га верасьня, то яны апіраюцца на даных праз мяне інфармацыях. Я сапраўды выступіў з камуністычнай фракцыі, а прычыны гэтага крою — гэтакія:

Найважнейшая прычына гэта тая, што соймавая камуністычнай фракцыя бароне Украінскія інтарэсы не з пагляду добра для самага Украінскаага народу, а для інтэрнацыянальнага камунізму. Мне здавалася запачатку, што адно з другім можна пагадзіць, дзеля таго, марксізм у ленінскай інтэрпрэтацыі ставіць сабе ў аснову, так клясавае, як і поўнае нацыянальнае вызваленне. Практыка і тут, на грунце Сойму і там, дзе гэтая ідэя праводзяцца ў жыцьці, — паказала і паказвае разрыў між тэорый і зыдейсьценнем яе.

Віной гэтаму — ёсьць тое, што цэнтрам камунізму ёсьць — Москва, а рэалізатарамі вялікіх ідэй марксізму зьяўляюцца маскалі, пранятые да глыбіні маскоўскім вялікадзяржаўніцкім імперыялізмам. Съледзючы за адносінамі і ходам падзеяў на Радавай Украіне, я прышоў да пераканаўнія, што саюзная радзянская канстытуцыя ёсьць вонкай, пад якой вядзецца далей поўнае эканамічнае і палітычнае, а на'т, панекуль, культурнае ўнезалежненне ад Москвы. Усе базумоўнае вялізарныя нацыянальна-культурныя здабычы Надніпроўскай Украіны ў апошніх гадох здабыты дзякуючы съцыхінаму ўзросту нацыянальнай і сацыяльнай съведамасці Украінскага народу і націску на кірующую чужацка-нацыянальную епархію. У соймавай камуністычнай фракцыі

Арышты Літвіноў.

У ночы з 4-га на 5-га каstryчніка між 1-ай і 3-цій гадзінай, у Вільні і ў Віленшчыне адбыліся рэвізіі сярод усіх палітычных і грамадзкіх літоўскіх дзеячоў. Мундуровая паліцыя разам з цывільнай (сышчыкамі) зрабілі павальныя рэвізіі і на гледзячы на непажаданыя для сябе вынікі рэвізіяў, шмат Літвіноў арыштавалі і пасадзілі ў вастрог на Лукішкі. Паводле вестак з польскіх газет, арыштавана 20 асоб Літвіноў.

Каго арыштавалі.

У Вільні сярод Літоўцаў арыштавалі настукных асоб: кс. К. Чыбіраса, кс. Ф. Беляўскага, кс. Н. Ращуса, кс. П. Краўляса, кс. В. Ташкуна, М. Гірдзюль, Е. Лукашэвіч, А. Стэфановічы, Б. Лешкевіч, К. Алексу, М. Жукоўскую, П. Вайтуляніса і П. Караза.

З гэтых асоб П. Караза улады выкінулі з граніц Польшчы.

На абшары Сьвенцянскага пав. арыштавалі: кс. В. Бобіна і кс. В. Крыштапаніса.

На абшарах Віленска-Троцкага пав. арыштавалі кс. А. Рукаса і кс. Корвяліса.

Усіх арыштованых пасадзілі ў вастрог

Съледзства ў справе Трайковіча.

Съледзства, якое вялося ў Вільні ў справе забіцця Трайковіча ў савецкім пасольстве, выказвае правакацыйны характар гэтага забіцця. Як аказалася, Трайковіч быў уцягнуты ў дружбу з нейкім Брукам, агентам савецкім, які шпікаваў дзейнасць тутэйшай эміграцыі расейскай і Голубам — арганізаторам Камсамолу, сябрам „Грамады“, абодвы ўдавалі манархістах. Брук, некалькі дзён таму, уцёк у Данцыг, дзе зрабіўся працоўнікам данцыгскага савецкага прад-

на Лукішках у Вільні. Арышты Літвіноў носяць выключна палітычны характар і відаць маюць на мэце змусіць Літву лічыцца з Польшчай. Польскія газэты не падаюць канкрэтнай віны арыштаваных, а проста лічуць іх толькі „антыпанствоўцамі“.

Рэвізіі.

Адначасна з арыштамі ў Вільні адбыліся рэвізіі: у кватэрах наступных: Я. Радзевіча, В. Кайрукштіса, А. Кротуліса, М. Станкевіча, Г. Гогобіча, В. Будрэвіча і ў літоўскай вучыцельскай сэмінары.

Зачыненіе літоўскіх школ.

Па загаду ўраду м. Пілсудскага дnia 5-га каstryчніка на абшары Віленскага ваяводства польскія ўлады зачынілі: Літоўскую Вучыцельскую Сэмінары ў Вільні і 48 літоўскіх прыватных школ утрымліванных Асьветным Таварыствам „Rytas“, а іменна: на абшары Віленска-Троцк. пав. 25 школ, на абшары Сьвенцянскага пав. — 5 школ і на абшары Лідскага пав. 18 школ.

стадыоніца. Адначасна сцверджана, што Трайковіч перад выездам у Варшаву заходзіў да Голуба, з якім быў у найлепшых адносінах. Цяпер Голуб скрыўся німа ведама куды. Гэтымі днімі звязіўся ў Вільні бацька Брука, які прыхадзіў з Ресей, даведавацца ў расейскай гімназіі аб адрасе сына, але даведаўшыся аб неспадзеваных выніках съледзства, — уцёк з Вільні ў кірунку быццам да Данцыгу.

— З якімі элементамі ўважаецце для сябе магчымым далейшае супрацоўніцтва?

— З тымі, якія стаяць на грунце нацыянальных ідэалаў, ды з боку сацыяльнага бароніюць сялянства і работнікаў і працоўную інтэлігенцыю ад вызыску капіталізму. Што датыча соймавага грунту, то я падаў ужо заяву аб павароце ў украінскую парламентарную рэпрэзэнтацию.

— Ці я ня думаеце, што Ваша съмелае выступленне з камуністычнай фракцыі будзе мець які ўплыў на становішча Вашых быўших фракцыйных таварышаў Украінцаў?

— Гэтага я ня ведаю. Свой крок я зрабіў пасля доўгай і цяжкай барацьбы ў сваім сумленыні. Цяпер мне лягчэй. Магу хіба пажадаць усім украінскім дзеячам, якія расчараўваліся ў вартасці тэорыі, якую прынялі і наагул да якой прысталі, каб знайшлі ў сабе грамадzkую адвагу прызнацца да памылкі і завярнуць з дарогі.

маскалёў німа, ёсьць затое Палякі. І вось, я бліжэй пазнаўшы таварышаў па фракцыі Палякаў, пераканаўся, што калі-б у Польшчы настала дыктатура пралетарыяту і яны прышлі да ўлады, то Украінскае нацыянальнае пытанье ў Польшчы развязалася-б ім так, як развязваеца „ріканістамі“ ў Радавай Украіне.

Я зразумеў, што немагчыма праводзіць поўнае сацыяльнае вызваленне народу пад інтэрнацыянальнымі лёзунгамі, пакуль ён не здабудзе поўнага нацыянальнага раскрышчэння.

— Якое-ж цяпер Ваша становішча да кампарты?

— Вось, перавернушы дакладна свой съветапагляд, пасля глыбокай аналізы сваіх думак і пачуцьця, я ня мог даўжэй стаяць на становішчы камунізму і камуністым перастаў быць. Да жаднае партыі цяпер не належу. Що ўступлю ў адну з істнующых украінскіх партыяў, гэта будзе відаць, якой найлепш зайдуся на грунце рэальнай грамадzkай працы.

ВЫБАРЫ У МЕСТАВУЮ РАДУ М. ГОРАДНІ.

Усе Беларусы згуртаваліся калія Беларускага Выбарчага Камітэту, у склад яго ўваходзяць: гр. Карпюк Тамаш (старшыня), Іванюк Сямён (секрэтар), Юрэчко Пястро (сябра).

Пасъля пераговораў з расейскімі дэмакратичнымі групамі, 27 верасеня г. г. створаны Беларуска-Расейскі А'яднаны Выбарчы Камітэт з 4 асоб: Карпюк Т.—старшыня (Бел.), Малькевіч—віце-старшыня (Рас.), Юрэчко П.—секрэтар (Бел.), сябры: Іванюк С. (Бел.), Байрашэўскі А. (Рас.). Камітэт знаходзіцца на Дамініканскай вул. № 22, пакой 5 (готель Брыстоль).

Кандыдаты Беларуска-Расейскага Блёку № 12.

- 1) Федарук Уладзімір—кіраўнік беларускай школы ў Горадні (Бел.).
- 2) Байрашэўскі Аляксандар—праўнік (Рас.).
- 3) Візлоў Уладзімір—механік (Бел.).
- 4) Лукашык Леанід—чугунічык (Бел.).
- 5) Алешкевіч Міхась—работнік.
- 6) Юрэчко Пётр—разьнік (Бел.).
- 7) Таўрэль Язэп—работнік (Бел.).
- 8) Белевіч Павал—работнік (Бел.).
- 9) Рахунак Кастусь—слесар (Бел.).
- 10) Наумюк Аляксандар—бугалтар (Рас.).
- 11) Свідэрскі Павал—слесар (Бел.).
- 12) Савіцкі Антон—работнік (Бел.).
- 13) Галавач Мікалай—шофар (Бел.).
- 14) Чыкун Міхась—работнік (Бел.).

Прадвыбарнае веча.

У нядзелю 2-га кастрычніка ў салі б. „Мадэрн” адбыўся мітынг у справе выбараў у меставую Раду ў Горадні Беларуска-Расейскага блёку № 12.

З прамовамі выступалі: гр. Малькевіч, Лукашык, Байрашэўскі, пасол Ярэміч, сэн. Назарэўскі і Багдановіч з Беларускага Пасольскага Клюбу.

Мітынг адчыніў старшыня Беларуска-Расейскага блёку Т. Карпюк.

Малькевіч і кандыдат да меставае Рады Байрашэўскі, абрысавалі значэнне блёку і значэнне нашых прадстаўнікоў у Радзе, якія павінны будаць дамагацца паляпшэння для меншасці.

Лукашык Леанід, кандыдат у меставую Раду, абрысаваў гісторычнае і этнографічнае жыццё Беларуса і што да гэтага часу ня было голасу беларускага ў Радзе, гэтым самым Беларусы ня мелі свайго абаронцы. Настаў час калі беларускі прадстаўнік, як усе іншыя, будзе дамагацца паляпшэння для нашага грамадзянства. Адначасова падчыркнуў, што мы ідзём не палітыкаўцам, не дэмагагічнымі фразамі карміць Беларуса, а ідзemo працаўцам для пацелішчы нашага гаротнага насялення і дамагацца:

1) Здаволенія ўсіх сацыяльных, культурных і нацыянальных патрэбаў нашага грамадзянства м. Горадні.

2) Зымнепэньня падатковых цяжараў для бяднейшага насялення места.

3) Аблігчэння выкупу чыншавых пляцаў знаходзячыхся пад прыватнымі забудовамі.

4) Упарадачэння гаспадаркі мейскай і сціслы кантроль над фінансавай і матэр'яльнай часткай Магістрату.

5) Выбрукаваньня вуліц, правядзенія электрычнасці, вадацяга і г. д. у ваколіцах места.

6) Зымнепэньня безрабоцьця арганізацію публічных работ, якія-б здаволілі патрэбы жыхарства.

7) Скутэчнае барацьбы з дарагоўляй.

8) Раўнапраўя нацыянальнасці пры прыеме на службу ў установы і прадпрыемствы мястовага самаўраду і пашанаваньня мовы ўсіх нацыянальнасцяў места.

9) Кредытнае:

а) культурныя патрэбы мястовага насялення (народныя тэатры, бібліятэкі і інш.),

б) беларускія школы, дабрачыннасці і прытулкі,

в) шырокую помачь безработным і апеку над інвалідамі і старцамі,

г) арганізацію „Каплі малака” для бедных дзяцей ўсіх нацыянальнасцяў,

д) залажэнія бясплатных амбуляторыяў, кухань і лазні для беднага насялення,

е) павялічэнія будоўлі дамоў з мэтай патаненія і паляпшэнія кватэр,

ж) адчыненія мястовых кооператываў і склепаў.

Далей выступалі з прамовамі: пасол Ф. Ярэміч, сэнатар Багдановіч, сэн. Назарэўскі.

У канцы веч. былі прыняты рад рэзоляцыяў, між імі ў справе пасла Барана і аб тым што ўсе работнікі і інтэлігенцыя павінны галасаваць за сыпісак № 12.

БРАТЫ БЕЛАРУСЫ!

Усе, у кім б'еца сэрца беларускае, усе хто хоча мець сваіх абаронцаў ў Радзе—станьце пад наш сцяг і ГАЛАСУЙЦЕ ЗА НАШ СЫПІСАК № 12.

Работнікі, рамеснікі і працоўная інтэлігенцыя! Да Вас звяртаемся і заклікаем галасаваць за нашых кандыдатаў, якія стойка будзе дзяцей Беларусі і старцаў дапамагчы нашаму гаротнаму жыццю.

Нашия прадстаўнікі ідуць у Раду Мейскаю не палітыкаўцам, а працаўцам,— працаўцам на карысць сваіх выбаршчыкаў і на дабро нашага старога м. Горадні.

Колькі хопіць сілы і пазволіць сучасныя варункі, нашыя прадстаўнікі будзе вясці барацьбу, каб праграма Камітэту была праведзена ў жыцці.

На верце тым, хто кажа, што нашы кандыдаты выстаўлены Выбарным Камітэтам скла-

даюцца з асоб, якія ня будуть змагацца за інтарэсы шырокіх мас грамадзянства.

Ты, хто гэта кажа, выракліся свайго нацыянальнага імені і хочуць у мутнай вадзе злавіць рыбу; гэтыя людзі, баючыся свайго нацыянальнага аблітча гэта сама будаць баяцца і бараніць Вашыя інтарэсы ў Радзе.

Мы нясём сваім сыпіскам побач з шырокай праграмай сацыяльной і імя нашага народу, голаса якога ня было ў старай Радзе; а тыя, хто проціў нас — нясуць дэмагогію і пустыя фразы.

Беларускія выбаршчыкі! Няхай Вашае сэрца, набалеўшае ад цяжкага гаротнага жыцця, скажа Вам, хто зможа ляпей-абараніць Вашыя інтарэсы ў сучасных варунах.

Прачытайце нашу праграму і Вы пераканаецца, што яна захапляе ўсе галіны нашага жыцця.

Нашия прадстаўнікі не адмовіцца ад гэтае праграмы і будаць правадзіць яе ў жыцці.

Беларусы м. Горадні! Няхай 9 кастрычніка (октября) г. г. будзе для нас вялікім съявітам, няхай у гэты дзень кожны з Вас выпаўніць свой абавязак і галасуе за наш сыпісак № 12.

Усе да урны!

Ні воднага голаса за другіх!

Усе дружна галасуйце за наш сыпісак Беларуска-Расейскі блёк № 12.

Памятайце — у еднасці сіла!

Беларускі Выбарны Камітэт
у Гогадні.

ВЫКЛЮЧАНЬНЕ МІН. МАРАЧЭУСКАГА З П. П. С.

Як пішуць з Варшавы, партыйны суд П. П. С. абвясьціў сваю пасстанову ад 24.IX. с.г., якой выключыў інж. Андрэя Марачэўскага з партыі П. П. С. за тое, што мін. Марачэўскі ў кастрычніку прошлага году самавольна ўступіў да ўраду марш. Пілсудскага і падтрымоўваючы дзейнасць гэтага ўраду, зламаў партыйную карнасць і зрабіў шмат шкоды інтарэсам работніцкай клясы.

ВЫЙШАУ З ЛІТГРАФІІ ПРАДАЕЦЦА У беларускіх кнігарнях

партрэт Беларускага Народнага Паэта

ЯНКІ КУПАЛЫ

Усе беларускія арганізацыі: гурткі культурна-просветных установ, бібліятэкі і пасобныя дзеячы і грамадзяніне павінны мець партрэт найвялікшага беларускага песьніара.

ЦАНА партрету без перасылкі—1 зл.

Заказы прысылайце на адрэс: Wilno, Завальная 7, Беларуская Кнігарня „Пагоня”.

ЯКУБ КОЛАС.

СЫМОН МУЗЫКА.

Поэма.

(Працяг).

II

Заблішчала, зазвязала на ўсходзе

[луга —
Бераг неба над краем зямлі;
Залатыя чаўночкі ўсплылі,
З безъярэжнай далі
Разылівае ўжо блеск агнявай рака,
І чыясъ тым рука
Аднімае заслону з зямлі.
А з-за краю нябес вочы ўскінёу,

[дзянёк,
Сыпнү ў чырвани на шапкі лясоу,
Нясе жмут залатых каласоу,
Абрусоу, паясоу
Белы съвет убіраць, небу сплесці

[вянок,
І расьсяеўся мрок,
Адамкнуўся цярнаны засоу.

I балое пажар — іскры сонцавых кос,
Разынімаецца шырай, дужэй,—
Ясны дзень павядзе цяпер рэй.
На душы весялей,

А ўчарашняга дня кроплі вылітых
[сълёз

Замарозі ў мароз —
Срэбрам іх парабіў, чарадзей!

Шоў Сымонка, углядаўся,
Як гарэў і звязў ўсход,
Як дзень новы з ім вітаўся
І зваў весела ўпярод.

І ён шоў, мінаў сялібы,
Што чарнеліся ў далі,
Шоў прасткі цераз скібы
Свежа ўзоранай зямлі,

6) Каб з людзьмі не сустракацца
І хітрай схаваць съяды,
Бо мог кожны запытацца,
Хто, адкуль ён і куды
Ідзе рана так да съвету,
Абарваны чуць адзеты
І абыты ў пасталы?
Доўга ён трапаў, далёка
Кінуў роднае сяло.
Над лясамі ўжо высока
Сонца ўгору падышло
І выгнаныка ласкала,
Грэла, песьціла цяплом
І, як матка цалавала
Тэю коскаю-святылом.
Як съмлюцца толькі дзеци,
Усьміхнуўся тут Сымон,
Бо пачуўся, што на съвеце
Не адзін ён — з скрыпкай ён!
Вочкі хлопчык ускідае,
Каб акінуць гэтую далі,
Крэпне сілка маладая,
Чаго-ж шкода? чаго жаль?

Эх, што можа быць дарожай
Вольнай волечкі, палёу?
Гэтай сіней далі гожай,
Невядомай і прыгожай,
Без канца, без берагоў?
Гэтых хмарак злотатканых,
Ветры посвісты ў палёх,
Думак съветлых, мар нязнаных
І нікому неказаных
Казак лесу і дарог?
Што цікавей падарожжа,
Негаданых звязу быцця,
Шуму лесу, съпеву зборожжа,
Новых песен запарожжа,
Съпеву новага жыцця?
Эх, ты шыр-прастор далёкі!
І шчасльві будзе той,
Хто душою адзінокі,

Вольны сэрцам, яснавокі
Згодна злучыцца з табой!
Ды Сымонка з-за трывогі
Ночкі жудаснай ія чуў.
Што балелі яму ногі
І што голад яго гнуў.
Вось задача, дык задача:
Дзе і як здабыць яды?
Папрасіць хіба, няйнача?
Да дзе сунуцца? Куды?
І ён стаў шукаць вачамі,
Дзе-б спыніць іх і на чым.
Унь там хата за карчамі,
Якраз з коміна йдзе дым,
Коціц лёгкія клубочки,
Дужкай звіўшыся ўгары,
І так вабяць яго вочкі
Тыа ціхія двары!
Пэўна там пякуць аладкі.
Вось каб блінчык, хоць адзін!..
Ён вачай ія зводзіць з хаткі,
Мысліць некалькі хвілін...
Не, брат трохі рзыкоўна:
А спытаўшы: што такі?
Небяспекі ўсюды поўна, —
Не, туды йсьці ія з рукі.
Дый сабакі там ліхія, —
Далей лепіц пайсьці адсюль.
Ія мінае хаткі тыя,
А ў жывоціку — буль-буль!
Слабасць чуе млеюць ногі,
Але йдзе — куды? зачым?
Трудны першыя парогі,
А што далей будзе з ім?
Так ідзе ён, а з ім поруч
Думак коціцца клубок.
Раптам нікне ў сэрцы горача —
Унь кудзеліцца дымок!
Я

Польска-літоускія спрэчкі.

Спрэчкі за Вільню.

Як даносяць польскія газэты, літоўскі ўрад праектуе зъмяніць канстытуцыю і ўставіць да яе дадатковы артыкул 4-а, які пастанаўляе, што сталіца Літоўскай рэспублікі ёсьць Вільня.

У сувязі з гэтым польскае *"Slowo"* ў канцы свайго гарачага „апэлю” да ўраду і да народу польскага піша: «Маем тут у Віленшчыне падставы дамагацца ад польскага ўраду каб нашай віленскай будучыні ніхто не перарынёў у гэткі способ. Падставамі гэтымі ёсьць падзеі Літоўска-Беларускай дызвіні, геройчная падстава польскай Вільні ў часе акупацыі німецкай, бальшавіцкай, ковенскай. Гэта ёсьць нашы падставы, гэтыя съвежыя, съядомасцьць аб катарых найвышэй носім у сэрцы. І дзеля гэтага маем права, каб да пастановы заборчай дзяржаўкі, далучаючай Вільню да сваёй тэрыторыі—не дапусціць!»

З гэтых слоў бачым, што сваё права да Вільні *"Slowo"* апірае на сіле аружжа. Добры аргумент, няма чаго казаць!

Польскі шавінізм школыны

Як падаюць польскія газэты, інтэрнаваны ў Ворнях польскія вучыцялі прыслалі ў Вільню пісмо ў якім пішуць, што да выконванні вучыцельскіх абавязкаў падыктаваных пачуццём народнай съядомасці як Палякаў, літоўская ўлада пазбавіла іх вольнасці і замкнула ў канцэнтрацыйным абоze ў Ворнях. Пісмо сваё заканчваюць гэтак: «Завём вялікім голасам сваіх братоў з-за кардону; памажэце нам, заступіцесь за нас, не дазвольце каб нас катавалі і мучылі за польскую школу, за польскую мову, за польскую традыцию. Няхай вялікал 30 міліённая Польшча не дазволіць, каб тутака за мяжою—катаўалі Палякаў за польскасць, каб вылюднілі польскую дзяятвару, каб нішчылі тое, што ў Літве адвечна шанавалася, як крыніца культуры, што набыло права літоўскай грамадзкасці далёка паўнайшае, чым грамадзкасць цяперашніх уладароў Літвы, якіх аднай заслу́га ёсьць пашыранье ненавісці і сеянне крүдьбы».

Чытаючы гэтае пісмо з-за кардону кожны Паляк адчуў можа няпрыемнае ўражанье, але ці многа з іх задало себе пытаньне, а як гэта справа пастаўлена ў Польшчы? Ці многа з іх зварочвае ўвагу на тое, што Беларускі Народ, жывучы пад Польшчай на сваёй роднай зямельцы, ня можа вучыць сваіх дзяцей у сваій роднай мове, бо ня мае патрэбных школ, на т пачатковых, а што-ж казаць аб школах спэцыяльных, сярэдніх або вышэйшых, якіх і зусім няма? А сколькі сядзела і сядзіц у польскіх вастрогах беларускіх вучыцяліў? а сколькі іх, будучы і на волі—ня маюць праца ў той час, як з Галіччыны што-раз большінаежджая гэтых адукатараў, якія зусім не разумеюць беларускай мовы, будучы непрыгарнаванымі да нашых ва-

Што дзеецца ў съвеце?

Зъмена канстытуцыі ў Літве 10 га лістапада.

З Коўна даносяць: Рэфэрэндум (галасаванье грамадзян) у справе зъмены канстытуцыі, якая мелася адбыцца дні 10 кастрычніка—адложана на 1 месяц, г. зи. на 10 лістапада, дзеяя атсутнасці прэм'ера Вальдемара. Агітация падчас рэфэрэндум будзе забаронена.

Выключчыне Троцкага з партыі

Польскія газэты падаюць, што маскоўскія газэты даносяць, што ўрад выканавчага камітэту камуністычнага інтэрнацыяналу і ўрад цэнтральнай кантрольнай камісіі выдалі камунікат аб выключчыні Вуевіча з лічбы сяброў і Троцкага з лічбы кандыдатаў выканавчага камітэту.

Камунікат між іншым піша: „Ня гледзячы на прынятую на сябе ў м-цы жніўні абавязаньні, апазыцыя сілілася стварыць уласную арганізацыйную цэнтралю, што азначае спробу стварэння новай партыі Троцкага. Адначасна апазыцыя старалася пашырыць лучнасць з усялякімі групамі выключчымі з камуністычнага інтэрнацыяналу ў Нямеччыне і ў Францыі. На паседжанні прэзыдыму камуністычнага інтэрнацыяналу 24 верасня Троцкі заявіў, што партыйная дысцыпліна яго ня вяжі і выступіў у абароне Серэбракова, Прэзрабжэнскага і Шарова, каторыя, як самі прызналіся,—былі арганізатарамі тайной друкарні, варожай камуністычнай партыі. Справа гэта выкрылася на гэтых дніх. Камунікат падчырквае, што ўсе перасыярогі зъвернутыя ў кірунку апазыцыі—ужо вычэрпаліся.

Эстонія адварачваецца ад Літві.

„Сегодня” зъмяшчае выведы свайго карэспандэнта з лідэрам эстонскіх старонікаў земляробства Іарманам. Іарман заявіў, што, калі дойдзе да скутку трактат гандлёвы Літвы з ССР, тады будзе немагчыма рэалізаваць мытнай вунії між Літвій і Эстоній. Цяпер можа быць гутарка толькі аб трактаце гандлёвым Літві і Эстоніі.

рункаў, толькі калечачы дзяцей, марнуючи як школьні час, так і часта вялікую здолнасць да навукі.

Літоўская агітация.

Як падаюць польскія газэты, у сувязі з надходзічым днём 9 кастрычніка, які Літоўцы съвяткуюць—як дзень сумных угодкаў адабранья Вільні войскам ген. Жэлігоўскага,—у цэлай Літве вядзецца антыпольская агітация; газэта *"Lietuva"* заклікае літоўскія грамадзянства—кінучу пасыннасць у справе здабыцца Вільні.

На школьніх падручніках, на марках і атрыкатах паштовых, маюць паналісваць дэвізы „ вызваленія Вільні”.

Як і госьці ў съвеце людзі...
Дзіўна гэта, страх цікава
Я-б хацеў быць сам агнём:
Я-б дымком па небе плаваў,
Па зямлі-б хадзіў съвятлом. —

Дагарэлі дровы —
Полудзень гатовы.

У Сымонкі баль ды годзі,
Ён усеўся на калодзе,
Ён у лесе, бы ў гасподзе.
А настольнік — пласт імшысты
Ды прыгожы, ды іскрысты,
З густам вытканы і чисты.
Тыя ніткі зямля прала,
Тую пражу сонца ткала.
Коскі сонца хлонцу служаць,
А бульбінкі толькі тужаць:
Ён ня можа іх адужаць,
Аж зайдросьціц яму сойкі,
Штось сядзіта съвішчуть з хвойкі,
Справа чудзь ня йдзе да бойкі.
І мурашок бярэ дзіва,
Прыпайзлі сюды маўкліва,
Пазіраюць унікліва,
Пасваему б'юць у лапкі,
А Сымон сядзіць бяз шапкі,
Бульба тая сматней бабкі.

Узмачніў хлапчынка сілы,
Уздужаў ён і ажыў, —
Тут куточак такі мілы,
Так ён добра паслужыў!
Нават кідаць яго шкода.
Ён прысеў на гладкі пень.
Запішно, і ў сэрцы згода, —
Хоць сядзіць, а ў ім штось грае,
Нейкіх съпеваў шум дзіўны,
І няма ім канца-краю,
Ім валодаюць яны.
Дзе-ж ён чуў іх? І адразу

Ноч успомніў тут Сымон,
Постаць, дзедаву выразу,
І ўсё, што навеяў сон.
Ён наладзіў скрыпку жыва,
Чуць крануўся струн смычок,
Звонкіх зыкаў пералівы
Поўняць лес, маладнячок.
Съвет забыў цяпер Сымонка,
Скрыпцы душу ўсю аддаў,
І пашла-пашла гамонка —
Лес съмляўся і рыдаў.
А скрыпіца галасіла
Смутнай восені дажджом,
Адчувацца ў ёй сіла,
Што лілася ручаем;
І адразу адрывала
Съпей магутнасці яна,
Каб зноў квола задрыжала
Яе чуткая струна.
Граў Сымонка і часамі
Смык ад скрыпкі аднімаў
І кудысь у глыб вачамі
Пільна-пільна пазіраў,
Потым зноў ён ачынаўся;
Сэрца блілася ў грудзёх,
І агоньчык запаліўся
Ў яго кругленькіх вачох.
Зноў над скрыпкаю жалобна
Смык хадзіў, бы штось раняў,
І съяззамі дробна-дробна
Лес дубраву напаўняў.

Хлопчык змоўк і здрыгануўся,
Аж падскочыў: перад ім
Сівы дзед стаіць сагнуўся,
Вокам моргнае съляпым!

Стропны, бледны, абарваны,

Жыцьця пасынек, бядак,

На ім торбы і лахманы,

У руцэ кій — то жабрак.

Хто ты, хлопча? — дзед пытае:

Чый сынок? якіх бацькоў?...

Ну-ж і хлопец! Мод съвятая!
Маладзец, каб я здароў!
Тваё граннёе гоіць раны,
Ну і мастак ты, хоць малы! —
Хлопчык бачыць — дзед рахманы,
Хоць і страшны ды ня злы,
Але што сказаць адразу:
Праўду вылажыць? салгаць?
Дзед стаіць і ждэ адказу,
Потым зноў давай пытаць.
— Я... так... хлопец... падарожны,
Праз сябе сам... Я... нічый! —
І пры гэтым асьцярожна
Ён зірнуў на дзедаў кій.
— Як-же гэта: сам сабою? —
Дзед ускінуў плячуком: —
Ты-ж ня вырас пад вярбою
Ці ў бары баравіком?
— Я дзядок прагнаны з хаты
І іду... куды? у съвет! —
Больш здзівіўся дзед кудлаты,
Разважае нешта дзед.

— Гм, хлапчын: съвет вялікі.
А прыпынку ў ім няма,
Прападэш, бы яблык дзікі,
Цяпер восень, там зіма.
Дзе-ж ты дзенешся зімою?
Хто табе прытулак дасць?
Эх, спазнаешся з бядою!
Эх, шырока яе пасыць!
Горка, горка давядзеца,
Ты старога запытай.
Ой, часамі так прыпрацца,
Што хоць рэпачку съпявай!
А на съвеце, хлопча, ўсякіх
Многа знойдзеца людзей.
На пахільх і сабакі
Брэшчук злосцей і гарэй...
Як-же ты надумаў дзекткі?
— А ня ведаю... ніяк...

— Го, то кепска мая кветка! —

НАВІНЫ.

— Прадвыбарнае веча ў Горадні. У наядзелю 2-га кастрычніка Беларускі Выбарчы Камітэт у меставую Раду ў Горадні арганізаваў прадвыбарчае веча. На вечы прамаўлялі: пасол Ф. Ярэміч, сэнатары В. Багдановіч і А. Назарэўскі. На вечы было даволі шмат народу. Усе прысутныя работнікі і інтэлігенцыя былі вельмі здаволены з прамаўцаў і пастанавілі галасаваць за съпісак Беларускага Выб. Камітету № 12.

— „Праваслаўная Беларусь”. Пад гэтакім назовам 1-га кастрычніка вышыў № 1 царкоўна-грамадзкага і палітычнага двутыднівіка са зместам: Ад Рэдакцыі; Царква і Дзяржава; Беларускія палітычныя групы; Нацыянальная мова ў праваслаўнай царкве; Мэморыял у царкоўных спрахах; Беларуская народная асьвета ў Літві; Значэнне кооперацыі ў жыцці грамадзянства і Палітычная хроніка. Рэдактарам двутыднівіка з'яўляецца пр. Л. Голад, у часопісі супрацоўнічае сэн. В. Багдановіч.

— Съледзтва ў справе Грамады і Незалежнай Партыі Хлопскай. Як даносяць некаторыя газэты, съледзтва ў справе Грамады мае закончыцца ў канцы гэтага месяца.

Дзеля таго, што Грамада працавала на аблшары 4-х ваяводзтваў: Віленскага, Наваградзкага, Вільсонаўскага і Палескага,—съледзтва вядуць акружныя суды ў Вільні, Наваградку, Берасці і ў Пінску. Суд мае адбыцца прыблізна ў лютым або ў сакавіку наступнага году і адбывацца мае адначасна ўсіх 4-х акружных судоў.

На лавах падсудных засядзе каля 400 асоб, у гэтай лічбе 4 паслоў арганізатораў Грамады.

Незалежна ад гэтага, вядзецца съледзтва ў справе Незалежнай Партыі Хлопскай, якая, як і Грамада, адвешчана нелегальнай. Съледзтва гэта мае закончыцца разам са съледзтвамі ў справе Грамады. У ліку арыштаваных сяброў Н. П. Х. знаходзіцца пасол Галавач.

Суд будзе цягнуцца колькінаццаць дзён. Дапрапынвацца будзе з двух бакоў—каля 1000 съведкаў, у тым ліку некалькі паслоў.

Фруктовыя дрэзы (прышчэпы) і ягадныя кусты,

выгадаваныя на месцы ў садаводстве „Мазалёва” МОЖНА ТАМ КУПІЦЬ У ВЯЛІКІМ ВЫБАРЫ.

Заказы прыймаюцца:
Вільня Завальная 6—2,
а таксама на месцы ў садаводстве.

— Цэны даступныя. —

Галавой матнou жабрак.
Змоўк дзядок, маўчаў Сымонка,
Апусціўши вочы ў дол,
А стары разважны тонка
І так кажа: — Што-ж, сакол,
Вось што я табе парую,
Каб ня траціць лішніх слоў:
Я стары і лепей знаю,
Што рабіць каб я здароў!
Пойдзем, хлопча, маім шляхам:
Будзе нам латвей удвух;
Ты ня будзеш жыць пад страхам,
Што злы голад выне дух.
У мяне-ж ёсьць свая хатка,
Нажабруем купім дроў;
Печ прыгорне нас, як матка,
Добра там, каб я здароў!
І на трэба чыёй ласкі,
Хай сабе трапчыць мароз,
Мы расказваецца будзем казк

З ГАЗЭТ.

„Народны съцяг пераможа“.

Пад гэтакім загалоўкам „Biełaruskaja Krynica“ № 40 зъмішчае перадавіцу, у якой між іншым піша так:

„Недахват культуры, народнай і палітычнай съведамасьці ў Беларускага Народу былі і ёсць галоўнаў прычынай тых жудасных хвароб, якія беларуская справа цяпер перажывае. На цемнаце нашага народа можна іграць так, як спрыты „музыка“ іграць пажадае. Кожнаму, білжэй знаючаму беларускія сучасныя справы, ведама, што ў нашыя дні найбольш такім „музыкам“ зъяўляецца г. Ант. Луцкевіч. Чалавек гэты, будучы мешчанінам татарскага паходжання, не адчувае ў сабе беларускай народнай душы і ня можа сябе пасъвіць беларускаму народу, як такому. Ён выбраў сабе ідэал ня служэнья народу, але служэнье сваім асаблівым ідэалам. Пан А. Луцкевіч, як цвердзяць наўтрыкі да яго, — гэта перадусім масон. Гэта сябра тэй міжнароднай буржуазнай арганізацыі, якая сваей метай мае быць пры кожнай уладзе і змагацца ўсімі сіламі з Хрысціянствам.“

Маючы гэта на воку, лёгка нам зразумець, чаму п. А. Луцкевіч перакідаецца ад партыі да партыі, ад арганізацыі да арганізацыі, ад ар'ентациі да ар'ентациі. Маючы на воку масонства п. А. Луцкевіча, лёгка зразумець яго безпрынцыпавасць, фанатызм, пенавісць да беларускіх арганізацый і кірункаў, маючых за свае ідэалы адроджаны і ўзгадаваны Народ на асновах хрысціянскай культуры і дыялізацыі. Гэтым тлумачыцца гібкасць яго сумлення, калі чуючыся слабым проста з сатанізмам накідаецца на ўсіх праціўнікаў, забываючыся аб усякай прызвітасці, называючы іх славамі, якіх не пастыдаўся-б нават не адзін віленскі вулічнік. Вось звычайні слоўнік п. А. Луцкевіча, асабліва да нас стасаваны: банды, каналія, ашуканцы, зраднікі і т. п.

Гэтым асаблівым харектарам п. А. Луцкевіча тлумачыцца так-жа і той факт, што быўшую „Грамаду“ пакіраваў ён у той бок, дзе спаткала турма яе сяброў.“

Распараджэнне аб калёсным руху.

Віленская ваяводства выдала распараджэнне аб калёсным руху на публічных дарогах. Распараджэнне гэтае часам не адказвае мясцовым варункам і затым разъмінаецца з мэтамі і бывае наўтрыкі не ўмагату жыхарству. Доказам гэтага можа быць прыклад з Міцкунскай вол. Віленска-Троцкага павету. Сябры валасной рады гэтай воласьці прыслалі ў Сойму заяву наступнага зьместу:

„На ашвары нашай воласьці зъявіліся абвесткі (адна з гэтакіх далучаецца) Старосты Віленска-Троцкага павету ад 10-га жніўня с. г. ў справе калёснага руху на публічных дарогах.“

Хоць абвестка выдана на падставе „przepisów“ на ўнікаючы ў мэрытуту справы, мы прадстаўнікі воласьці, лічучай 16018 жыхароў зварочаемся да высокага Сойму з наступным:

1) Пункт 4 абвесткі забараняе ехаць групамі больш як 6 вазоў.

Гэты пункт ня можа быць выкананы ў цэласці, бо не адказвае мясцовым варункам і псыхічным мясоўага жыхарства, аіменна: ваколіца ў нас лясістая, спрыяючая нападам благіх людзей, а пераважна даікіх зъяўляюць. Жыхары дзеля ўласнай абароны, едучы ўначы на торгу, або з торгу, сумесцьне трываюцца як найбольшых груп, маючы на мэце ўласную абарону.

2) Пункт 6 абвесткі, а пераважна астатнія яго часткі, наказвае пры адходзе фурмана — каня выпрагаць.

Тут паўстает пытаньне — ці, калі едучы праз вёску і хоучы напіцца вады, гаспадар мае адпрагаць каня? Запраганыне і адпраганыне каня ў мясцовай упражніці займець 20 мінут часу.

3) Пункт 8 абвесткі забараняе выпушчанье на дарогі быдла і пташак; паўстает пытаньне, ці выпушчаныне кур ці качак на вуліцу ёсць праступкам, ці, калі ўбачыць сторож басьпекі і сьпішы пратакол, трэба плаціць 500 зл. кары?

Зважыўши вышэйшое, мы прыслалі да вывалу: калі паліцыя спакае ночнай парой едучых 9 падвод, якія згрупаваліся дзеля ўласнай абароны, а гэта скама, калі гаспадар прыняхіць да плоту і зойдзецца напіцца вады, як і ў тым выпадку, калі курыца выйдзе на вуліцу — на сьпішы пратаколу — паступіць легальна? Не, азначае — сьпішы пратакол і той, што бараніў сваё жыццё, і той, што піші ваду, і той, чыя курыца выйшла на вуліцу, як падпадзе пад злы гумар пана рэфэрента карвага — заплаціць 500 злотых.

Гаспадарскі аддзел.

Аб садох на вёсцы.

Амаль ня кожны гаспадар у кожнай вёсцы, хутары ці засыценку заводзіць у сябе сад. Рэч гэтага вельмі добрая; бяда толькі ў тым, што мала дзе можна знайсці садок, каб ён быў практычна пасаджаны.

Больш усяго селянін шкадуе пад садок месца. Ён уважае свой сад толькі, як прыемнасць, як сваю выгаду, а ня думае таго, што гэты сад з часам можа і павінен даць і вялікі прыбыток.

Дзеля гэтага мы раім сваім паважаным чытачом інакш брацца за гэту справу, інакш глядзець на свой садок. Усе галіны сельскага гаспадарскі мусіць даваць гаспадару карысць, і толькі тады заможнасць нашае гаспадарскі паднімецца. Ня трэба шкадаваць месца пад сад, траба садзіць толькі здаровыя, добрыя прышчэпы, ды выбіраць з добрых гатункаў. Лішнія галіны трэба абразаць не шкадуючы, а маладым дрэўкам ня трэба даваць пладзіцца, дзеяль чаго трэба пладавыя цвяты зрывадзіцца пупышках.

Часта можа быць, што дрэва пасаджана адно ад другога ня больш, як на 4 або 5 аршынаў; гэтак дрэўцы растуць дрэвна, галіны іх будуть даставаць адна другую і нават сплютацца. У гэты час дрэўкам цяжка ўжо дапамагчы. Даходу з такога саду спадзявацца нельга, бо калі і будзе трохі фруктаў, дык ні добра гаспадару, ні ўзросту ня будзе. Хто хоча мець прыгожыя і шмат яблакаў, хай месца пад сад не шкадуе, хай садзіць дрэва ня менш, як арш. 12. Толькі тады карэнінам будзе досыць спажывы і да ўсіх галін дрэва будзе доступ сонца. Толькі пры гэтых варунках можна спадзявацца ад саду карысць.

Садзіць трэба толькі здаровыя прышчэпы. Усім вядома, што з хворага, ці-то чалавека, ці-то дрэва, — карысць малая, і хто завядзе ў сябе садок з хворых, пакалечаных дрэваў, той толькі нажыве себе клопату, а прыбытку ніколі ўжо мець ня будзе.

Якія гатункі заводзіць у садзе — таксама вельмі важна. Дагэтуль на гэты бок справы нашы сяляне мала зъяўрталі ўвагі.

А між тым гэта справа вельмі важная. Наша зямля добра надаецца для самага лепшага, важнейшага і патрэбнага на ўсіх цукеркавых фабрыках гатунку яблыкаў — антонаўкі. Вось на гэты гатунак і трэба нашай вёсцы належы, думаецца, каб уся вёска загадавала ў сябе адольковыя гатунак яблыкаў, дык хутка-б знайшла і купіла на іх і ўзяла-б добрую дану.

Калі гаспадар паразаўшы завадзіць у сябе садок і мусіць траціць месца, час, працу і гроши, дык трэба садзіць толькі пэўнія і вадомыя гатункі. Дзеля гэтага лепш прышчэпы гадаваць у сябе дома, ці купляць у добра знавых мясцох.

Зразумела, пасадзіўшы дрэва, трэба яму даць і дагляд. Ня менш, як праз гады трох, трэба абкладаць гноем і то не калі самога пня, як гэта часта робецца ў нас, а навокал дрэва, дзе ідуць галіны яго. Галіны, якія растуць у сярэдзіну дрэва, або ідуць адзін другому накрыж і труцца, трэба не шкадаваць і абразаць. Ад гэтага ўрдзай фруктаў ня зъменышыца, і плады будуть лепшымі і смашнейшымі. Маладым прышчэпам ня трэба даваць цвясьці. Можна пакідаць адну-две краскі на сільнейшым суку дрэва, каб мець яблычка на спробу, а ўсе іншыя цвяты зрывадзіцца.

Стары практик.

У канцы абвесткі гаворыцца аб салідарнай адказнасці цэлай вёсکі за дакананыне шкоды. Тут лішнім будзе шуканье фактычнага віноўніка, — досыць уясініць на ашвары якой вёсцы зрабілася шкода і ўжо віноўнік пападзе ў руки спрэядлівасці, а з ім і Богу духа вінаваты жыхар вёсکі, які аб пічым ня ведае.

Зварочаемся да Высокага Сойму аб разгледжанні і замене некаторых пунктаў, каб распараджэнні ўзгадняліся з варункамі і псыхічным мясоўага жыхарства.

Злажыць гэта паданыне даручаем раднаму п. Пазынкі Яну. Дня 14.IX. 1927. Міцкуны, Віленска-Троцкага пав., пошта Міцкуны.“

У вышэй паданні справе, якая бязумоўна зъяўляецца недарэчнаю, пасол Ярэміч рабіў інтарвэнцыю ў Віленскім ваяводстве, але інтарвэнцыя не памагла, бо ўлада ўпарты трывяе загаду і ня хоча яго зъяніць.

Усіх падпішыкаў просім прыслаць належныя за газэту іроши. Хто на прыслець падпіску, таму будзе спынена пасылка газэты.

Весткі з Краю.

Голос вёскі аб перамозе нацыянальнай ідэалёгії.

(Пружаншчына).

Вялікае ўражанье зрабіў на сялян пераход пасла Юрыя Сабалеўскага з „Грамады“ да Беларускага Пасольскага Клубу. Сялянства, якое ўжо мала верыла ў шчырасць сваіх выбранцаў, якому пачынала здавацца, што іх абаронцы больш абараняюць свае ўласныя інтарэсі, чым іх — сялянскія — горнучыя пад пратэктаратаў ці-то Ўсходу ці Захаду, — у апошнім кроку Ю. Сабалеўскага ўбачыла признанье ім сваіх папярэдніх памылак і імкненіе цяпер праправіць іх, служыць сапраўды ж свайму народу і абараніць толькі свой народ!

Шчыра вітаючы гэтага кроку п. Ю. Сабалеўскага жадаем, каб і ўсе іншыя, зъяўрнуўшыя з праудзівага шляху барацьбы, съядома ці несъядома, беларускія даеячы, успомнілі каму яны служаць, і таксама па прыкладу Ю. Сабалеўскага выйшлі з пад чужацкага пратэктарату і павялічылі сабою рады змагароў за долю і будучыню свайго беднага, прыгнечанага народу.

Пара апамятацца ўсім! Народ чакаець на Вас!

Сорам нашым радным.

Нядыўна адбыліся выбары ў м. Сельцу, Пружанскае павету, у павятовы соймік. У выбараў прыймаў удзел і пружанскі стараста. І вось, радны Селецкай воласьці правялі ў соймік — асадніка п. Еаніша! Эх, бедныя вы, авечкі! Ці-ж ня кричыцё вы, што ў вас мала зямлі і ці-ж не змагаецца з самым істнаваннем асадніцтва?

У якую глыбокую пропасць ганьбы кінулі вы сябе паны радныя-Беларусы і адтуль ня вернечеся ізноў. Як ашукалі вы ўсіх тых, хто вас выбраў і пакладаў на вас надзею!

Сорам і ганьба вам адшчапенцы!!!

Бой.

НАШАЯ ПОШТА.

Беларуское Кнігарні ў Наваградку. Абвестку Вашу зъмішчае адзін раз. Калі хоціце больш, дык прысліце за абвестку належнасць па 1 зл. 50 гр. ад кожнай абвесткі.

М. Якімовічу. Ваш ліст зъмесцім у ваступным нумары.

Цікавому, Вясковому Беларусу. Весткі Вашы атрымалі, памагчымасці зъмесцім.

Сідаровічу Б., Васілевічу М. Пробны нумар паслалі.

А. Крачкоўску, Л. Лукашевічу, С. Грынкевічу. Газету пасылаем.

Дасталі ад:

Клецкага гуртка Т-ва Беларуское Школя, Багушэвіча Язэпа — 3 зл.

Рубашкі Аляксея — 1 зл.

Ахфяры.

У рэд. „Сялянскай Нівы“ прысланы наступныя ахфяры для пачатковых і сярэдніх школ, кніжкі рознага зъместу і пісменнаў прылады:

гр. Сымона Шробы 1 зл.; Пылынца С. 60 гр.; Трахімюка К. 40 гр.; Янчуковіча П., Паўлюка М., Зусіма А., Мацея С., Мірончыка Ф.— па 50 гроши.

Беларуская Кнігарня

у Наваградку

прадае ў сябе і высылае поштою падручнікі для пачатковых і сярэдніх школ, кн